

Geloof, duurzaamheid en toekomst

In juni 2015 kwam de inmiddels welbekende en veelgeprezen encycliek *Laudato Si'* uit. Om deze meer bekendheid te geven bij religieuzen en parochies organiseerde de KNR in samenwerking met o.a. de interkerkelijke werkgroep Kerk en Schepping Wageningen in april 2016 een landelijke inspiratiedag in Bennekom. Hierbij werd door de ruim 200 deelnemers ook het manifest ondertekend waarmee zij verklaarden zich actief in te zullen zetten voor de bescherming van de schepping en het recht op waardig leven voor de allerarmsten. Maar hoe ga je dit in je parochie of gemeente concreet vormgeven? Het project geloof, duurzaamheid en toekomst wil hierbij helpen.

De inspiratiedag en het manifest waren aanleiding voor een aantal organisaties om na te denken hoe de boodschap van *Laudato Si'* meer voet aan de grond zou kunnen krijgen in parochies. Na een vooronderzoek in 2017 ging in 2018 is het project 'geloof, duurzaamheid en toekomst' van start. Dit project is bedoeld om lokaal parochies te stimuleren en te ondersteunen bij duurzaamheidsinitiatieven. Daartoe zijn een viertal consultants van het Maatschappelijk Activeringswerk in Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel en Gelderland actief. Zij ondersteunen ontkiemende activiteiten in de parochies en zoeken hierin naar verbreding o.a. door middel van regionale bijeenkomsten. Ondersteunend hierbij is de landelijke website www.laudato-si.nl die door de KNR is opgezet.

BBB

De doelstelling van het project kan samengevat worden in de letters BBB met drie facetten:

- *Bewustwording* van de relatie tussen armoede en de kwetsbaarheid van de aarde;
- *Beweging* door aan te sluiten bij een eeuwenoude spirituele beleving en katholieke bronnen;
- *Bieden* van handelingsperspectieven.

Een middel is het opstellen van een overzicht van zogenaamde good practices van bestaande lokale (kerkelijke) initiatieven en aanknopingspunten voor concrete acties. Het streven is dat een groot aantal parochies en/of combinaties van geloofsgemeenschappen meedoen. Op de website van de Groene Kerken staan ook al veel voorbeelden. En in het tijdschrift *Diakonie &*

Parochie komt een artikelenreeks waarin concrete voorbeelden worden beschreven.

Katholiek sociaal denken

Het verschil met andere projecten rond duurzaamheid is dat hier duidelijk de verbinding gelegd wordt met de katholieke waarden en het gedachtengoed van het katholiek sociaal denken. Het is gericht op initiatieven rond duurzaamheid in relatie tot rechtvaardigheid en solidariteit. "Daar waar de aarde het meest kwetsbaar is, wonen de meeste mensen in armoede. Door de stijgende zeespiegel worden zij als eerste bedreigd, dat geldt ook voor verwoestijning. Elk duurzaam initiatief hier is een daad van solidariteit met de mensen daar. Zonnepanelen gebruiken in plaats van fossiele brandstof kan onze daadwerkelijke bijdrage

Parochiemoestuïn in Stadskanaal | Foto: Gerard Agterkamp

zijn voor het *bonum commune*,” legt consulent Gerard Agterkamp uit. “In de encycliciek *Laudato Si*” gaat het niet alleen om de praktische en politieke betekenis. Er zit een diepere laag in. Zoals Erik Borgman schreef: ‘Verantwoordelijkheid voor het gemeenschappelijk goede (het *bonum commune*) betekent daarom bewuste afhankelijkheid er van. Het gaat erom de schepping te zien als een netwerk van broeder- en zusterlijkheid, een universele gemeenschap waarvan niets of niemand is uitgesloten en daarom niet mag worden uitgesloten. De schepselen drukken in hun samenhang en hun relaties Gods overstromende goedheid uit en zijn erop gericht deze goedheid steeds meer te realiseren.’

Tijdens bijeenkomsten wordt vanuit het katholiek sociaal denken de vertaalslag gemaakt naar concrete handelingsperspectieven. Hiervoor is een programma ontwikkeld met als thema ‘Ons gemeenschappelijk huis.’ We beginnen daarbij niet direct met doelen en actieplannen maar met de vraag ‘Waar sta je?’ Vandaaruit wordt gekeken naar aanknopingspunten in de omgeving. We kijken naar de

zogenaamde ‘ecologische voetafdruk’ niet alleen die van de parochie maar ook van de personen zelf.”

Activiteiten in de parochie

Wat voor activiteiten kun je in de parochie doen? Te denken valt aan spiritualiteitprogramma's die gericht zijn op toerusting, verdieping en aan themavieringen en -bijeenkomsten. Bijvoorbeeld rondom de schepping, rentmeesterschap, maaltijd, vasten, en oogstdankdagen. Consulente Mirjam Schuilenga: “We gaan uit van kleine gebaren die in een groter verband kunnen worden geplaatst. Lokaal gebeurt er al van alles en hoe kunnen we dat met elkaar delen? Als consulenten ondersteunen we met onze eigen netwerken deze werkgroepen en parochiebesturen daarin. We sluiten aan bij wat aanwezig is. Het is belangrijk om mensen in lokale gemeenschappen met elkaar in gesprek te laten gaan. Hiervoor zijn voldoende landelijk ontwikkelde materialen en methodes beschikbaar”

Het aanleggen van bijvoorbeeld een parochiemoestuin, kan zo'n concreet voorbeeld zijn. Zeker als daar

ook buurtbewoners bij betrokken worden. Het voedsel uit de moestuin kan dan weer gebruikt worden voor mensen die het nodig hebben, bijvoorbeeld via een voedselbank. Een braakliggende tuin wordt op deze manier uit solidariteit ingezet voor mensen in de omgeving.

In de afgelopen tijd zijn er al verschillende activiteiten georganiseerd. Zo heeft de Norbertusparochie in Hoogezand in 2018 gekozen voor het jaarthema ‘Rentmeesterschap’. Een zeer actueel onderwerp dat ons allemaal aangaat: ‘de complexiteit van het omgaan met de wereld en haar bewoners’ m.a.w. ‘wat is goed rentmeesterschap?’. Een jaar lang worden er tal van activiteiten ontplooid die te maken hebben met duurzaamheid en rechtvaardigheid. De aftrap vond plaats op 9 februari in Hotel Faber. Sprekers waren mgr. Van den Hout, de bisschop van Groningen – Leeuwarden en Dhr. Keurnetje, bestuursvoorzitter van Friesland-Campina. Vanuit hun eigen achtergrond en expertise probeerden zij de vraag te beantwoorden: ‘wat is goede zorg voor de wereld en haar

De drukbezochte startbijeenkomst over het jaarthema Rentmeesterschap met mgr. Van den Hout. | Foto: Wim Visser

bewoners?’ en gingen daarover met de aanwezigen in gesprek. De avond was een onverwacht groot succes. Er werden zo’n 50 mensen verwacht, maar er kwamen er uiteindelijk een paar honderd. Andere activiteiten in de parochie dit jaar zijn o.a. een vastenmaaltijd, de viering van oogstdankdag, een lezing over Laudato Si’ en een openluchtviering en picknick met duurzame producten.

In Apeldoorn werd in samenwerking met het lokale Beraad van Kerken en de Sant Egidiogemeenschap in april een middag gehouden waarbij gesproken werd over People, Planet, Profit en Pneuma. Hier werd de lijn naar Pinksteren door getrokken. Het was de eerste keer dat de katholieke parochie op dit gebied samenwerkte met het Beraad van Kerken. De consultant van het project ‘Geloof, duurzaamheid en toekomst’ speelde hier een bemiddelende rol.

Dat aandacht voor duurzaamheid in een parochie niet altijd even ingewikkeld hoeft te zijn vertelt Truus Appelman, van de Zalige Titus Brandsmaparochie in Gelderland:

“We begonnen met het scheiden van het koffiedik in een aparte emmer voor organisch afval, inmiddels scheiden we in vier componenten. Als je het thuis doet, waarom zou je het in de parochie dan niet doen? Daarnaast schenken we Fair Trade koffie. In feite heb je daar maar twee mensen voor nodig om dat praktisch te realiseren.”

Ook pastoor Henri ten Have probeert in zijn dagelijks leven en in de parochie aandacht te hebben voor duurzaamheid: “We tanken gedachteloos benzine zonder te beseffen dat we daarmee iets in korte tijd opstoken wat onomkeerbaar is en dat in miljoenen jaren is gevormd uit planten en dieren. Aandacht voor de armen is altijd een belangrijk thema geweest in de kerk. De paus maakt heel goed onderbouwd duidelijk dat onze opdracht om oog te hebben voor de minder bedeelden en de zorg voor de schepping direct aan elkaar gekoppeld zijn.”

ERICA OP 'T HOOG

Bijeenkomst in Apeldoorn met links Mirjam Schuilenga.
Foto: Hermen van Dorp

De vier organisaties voor maatschappelijke activering achter het project geloof, duurzaamheid en toekomst: Katholiek Centrum voor Welzijnsbevordering Overijssel (KCWO): www.kcwo.nl | Solidair Friesland: www.solidairfriesland.nl | Solidair Groningen & Drenthe: www.solidairgroningendrenthe.nl | Stichting de Kim: www.stichtingdekim.nl

Het project geloof, duurzaamheid en toekomst, wordt mede ondersteund door een financiële bijdrage van de religieuzen via PIN.